

Hrvatski zavod za knjižničarstvo

KLASA:612-01/24-01/11

URBROJ:474-05-2

U Zagrebu, 1. listopada 2025.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu na temelju članka 18. stavak 3. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“ br.145/24) i članka 24. podstavka 13. Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti („Narodne novine“ br. 17/2019, 98/19, 114/22 i 36/24) donosi

ODLUKU

1. Proglašava se da **Zbrika *Rara* Narodne knjižnice i čitaonice Halubajska zora**, Marinići 9, 51216 Viškovo, ima status kulturnoga dobra.

2. Predmetna zbirka sadrži **tri jedinice stare knjižnične građe koje su nastale u razdoblju od 1735. do 1824. godine**, a navedene su u inventarnom popisu koji se nalazi u prilogu ove Odluke i čini njen sastavni dio.

3. Za kulturno dobro iz točke 1. ove Odluke utvrđuje se sljedeći sustav mjera zaštite:

- predmetno kulturno dobro imatelj je dužan čuvati u odgovarajućim sigurnosnim i mikroklimatskim uvjetima
- zaštitni i drugi radovi na predmetnom kulturnom dobru smiju se poduzeti samo uz prethodno odobrenje nadležnog tijela
- imatelj kulturnog dobra dužan je provoditi sve mjere zaštite koje se odnose na održavanje, korištenje i dostupnost predmetnoga kulturnog dobra
- imatelj kulturnog dobra dužan je o svim promjenama na predmetnom kulturnom dobru, oštećenju ili uništenju, te o nestanku ili krađi predmetnog kulturnog dobra odmah obavijestiti Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu i nadležno tijelo
- predmetno kulturno dobro ili njegovi dijelovi, sukladno odredbi članka 53. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ne smiju se iznijeti iz zemlje osim uz posebno odobrenje nadležnog tijela u slučajevima predviđenim člankom 54. toga Zakona
- predmetno kulturno dobro smije se prodati samo pod uvjetima iz članka 78. i 79. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara
- imatelj kulturnoga dobra dužan je osigurati dostupnost predmetnoga kulturnog dobra u svrhu korištenja, istraživanja i izlaganja/prezentacije
- imatelj kulturnoga dobra dužan je trajno čuvati svu dokumentaciju o građi koja ima svojstvo kulturnoga dobra
- o poduzimanju mjera zaštite i drugih radova (digitalizacija, posudba, izmještanje, prezentacija/izlaganje građe i dr.) imatelj kulturnoga dobra dužan je voditi/čuvati dokumentaciju

4. Određuje se upis knjižnične građe iz točke 1. ove Odluke u Evidenciju knjižnične građe za koju je utvrđen status kulturnog dobra, a koja je sastavni dio Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske.

O b r a z l o ž e n j e

Čitaonica "Halubajska zora" u Sv. Mateju, današnjem Viškovu, osnovana je 1904. godine. U početku je imala tridesetak članova i smještena u privatnim prostorima, a kasnije u prizemlju nekadašnje školske zgrade. Za vrijeme Prvog svjetskog rata rad Čitaonice zamire, a knjige se sklanjaju u privatne kuće. U međuratnom razdoblju obnavlja se rad Čitaonice u istim prostorijama, mještani vraćaju knjige te daruju i vlastite. U tom razdoblju djelovanja Čitaonica ponovno mijenja naziv, ističe se njezin nacionalni karakter, kao i svrha: „naobrazba članova čitanjem i predavanjem, isporučivanje knjiga, gajenje pjevanja i glazbe, te priređivanje javnih zabava“. U dokumentu iz 1933. godine u nazivu Narodna knjižnica i čitaonica "Halubljan" ističe knjižničnu djelatnost. Početkom Drugog svjetskog rata knjige su ponovno povjerene mještanima na čuvanje, no dio ih je ipak tijekom rata uništen. U poslijeratnom razdoblju djelatnost narodne knjižnice se ponovo organizira od 1969. godine kada počinje s radom bibliobus Gradske biblioteke Rijeka, a koji opslužuje tamošnja naselja sve do 1996. godine. U Viškovu se 1991. godine osniva Povjerenstvo Matice hrvatske kojemu je zadatak bio ponovno pokretanje knjižnične djelatnosti. Od mještana je tada prikupljeno i nekoliko naslova iz prvih godina djelovanja Čitaonice "Halubajska zora". Obnovljena Knjižnica "Halubajska zora" s fondom od 821 knjigom, svečano je otvorena 17. svibnja 1992. godine, a Ogranak Matice hrvatske, pod čijim je okriljem knjižnica osnovana, cjelokupan knjižni fond ustupa budućoj ustanovi koja se osniva 30. prosinca 1999. godine. Danas je Narodna knjižnica i čitaonica „Halubajska zora“ suvremena narodna knjižnica koja djeluje na dvije lokacije, središnja knjižnica u Marinićima smještena je u prizemlju višenamjenske zgrade za društvene namjene, te Ogranak Viškovo. Pored općeg fonda za djecu, mlade i odrasle te referentne zbirke posjeduje Zavičajnu zbirku i zbirku *Rara*.

U Zbirci *Rara* evidentirane su tri jedinica građe nastale do 1850. godine, jedna tiskana u 18. i dvije u 19. stoljeću. To su knjige koje tematski obrađuju područje religije te književnosti. Od jezika su zastupljeni latinski i talijanski jezik, a tiskane su na latinici.

Najstarija jedinica građe u Zbirci je prvi svezak (tomus primus) djela *Divus Augustinus vitae spiritualis Magister, seu instructio hominis christiani, per pia quaedam ac salutaria documenta ex Sanctissimi Patris ac Maximi Ecclesiae Doctoris Augustini operibus collecta, et pro quotidiana spiritus alimonia in singulos dies, ferias, ac festa totius anni distributa, a P. Felice Mayr Ordinis Eremitarum S. Augustini, Sacrae Theologiae lectore* tiskanoga na latinskom jeziku u Veneciji 1735. godine u tiskari Balleoniana. Autor Felix Mayr je živio i djelovao tijekom kraja 17. i prve polovice 18. stoljeća, a djelo je objavljeno još za autorova života. Iz 1821. godine potječe *Officium Rakocianum seu varia pietatis exercitia hominis catholici, Editio omnium emendatissima, Budae in Stereotipo Wattsiano* djelo tiskano u Budimu u tiskari Mađarske kraljevske tiskare na latinskom jeziku. Knjiga je po sadržaju katolički molitvenik, a radi se o dopunjenom izdanju (editio omnium emendatissima) koje sadrži ilustracije, tablice i katolički kalendar po mjesecima. Jedinica građe pod naslovom *Alfieri, Vittorio. Le tragedie di*

Vittorio Alfieri tiskana je 1824. godine u Milanu u tiskari Nicole Bettonija na talijanskom jeziku. Autor je talijanski književnik Vittorio Alfieri iz druge polovice 18. stoljeća, a izdanje je tiskano u Milanu 1824. godine. U ovom su primjerku obuhvaćena tri sveska, od trećeg do petog, svaki sa zasebnom numeracijom, a sadrže sljedeće tragedije: Maria Stuarda, La congiura de pazzi, Don Garzia, Saul, Agide, Sofonisba, Bruto primo, Mirra, Bruto secondo, Merope, Timoleone, i Alceste.

O provenijenciji građe koja je u Zbirku *Rara* pristigla donacijom mještana koji su u svojim obiteljima sačuvali knjižničnu građu iz razdoblja ranijih davnih godina Halubajske zore svjedoče brojni pečati i ex librisi. Na glavnoj naslovnoj stranici najstarije jedinice građe nalazi se ex libris u vidu pečata *Jos Streer?*. Na jedinici tiskanoj 1821. godine nalazi se ex libris u vidu potpisa *Giacomo P. ?* s unutrašnje strane prednje korice i rukopisna bilješka na idućoj stranici: *Ovaj je molitvenik uzeo Medardo P...? iz plovanije na tavanu kad je bio pop...*, a bilješka je potpisana i datirana: *u travnju 1910*. Najkasnija jedinica građe koju čuva Zbirka *Rara* sačuvala je pečatni ex libris Frana Frankovića, profesora i pedagoga, ravnatelja prve hrvatske učiteljske škole u Kastvu.

Navedena građa u vlasništvu Narodne knjižnice i čitaonice „Halubajska zora“ čuva se u primjerenim uvjetima, međutim na građi su vidljiva fizikalna i kemijsko-biološka oštećenja kao posljedica protoka vremena i ranijih postupanja. Građa je inventarizirana i stručno obrađena, te su kataložni zapisi dostupni u mrežnom katalogu.

Na osnovi postupka provjere i stručnog vrednovanja kojim je utvrđeno da su ispunjeni svi kriteriji propisani člankom 14. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara Stručno povjerenstvo NSK za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra za knjižničnu građu, na sjednici održanoj 16. srpnja 2025. godine, donijelo je odluku kojom proglašava da predmetna građa ima status kulturnoga dobra u smislu članka 18. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, te se, sukladno članku 18. stavku 4. istog Zakona određuje upis knjižnične građe iz točke 1. ove Odluke u Evidenciju knjižnične građe za koju je utvrđen status kulturnog dobra.

Sukladno članku 19. stavku 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara točkom 3. Odluke utvrđen je sustav mjera zaštite predmetnog kulturnog dobra.

Iz navedenih razloga riješeno je kao u izreci.

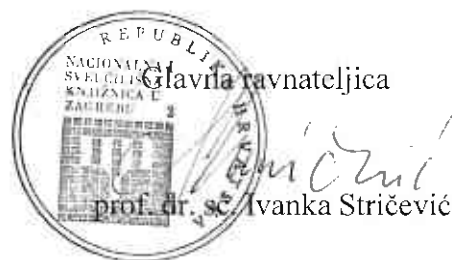
Pouka o pravnom lijeku

Protiv ove Odluke nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor tužbom nadležnom Upravnom sudu u Zagrebu, Avenija Dubrovnik 6. Tužba se podnosi u roku od 30 dana od isteka osmog dana od dana javne objave Odluke na mrežnim stranicama Nacionalne i Sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Tužba se predaje nadležnom Upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom. Uz tužbu se dostavlja izvornik ili preslika ove Odluke za Upravni sud, prijepis tužbe i priloga za tuženika, a ako ih ima i za svaku zainteresiranu osobu.

Predsjednik Stručnog povjerenstva

Ivan Volarević

PRILOG:

1. Inventarni popis građe s osnovnim podacima (naziv, autor, datacija) za koju se utvrđuje svojstvo kulturnog dobra Republike Hrvatske

DOSTAVITI:

1. Objava na mrežnoj stranici
2. Narodna knjižnica i čitaonica Halubajska zora, Marinići 9, 51 216 Viškovo
3. Ministarstvo kulture i medija, Uprava za arhive, knjižnice i muzeje, Odjel za Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, Runjaninova 2, 10 000 Zagreb
4. Konzervatorski odjel u Rijeci, Užarska ulica 26, 51 000 Rijeka
5. Pismohrana

Prilog 1. Popis jedinica iz Zbirke *Rara* Narodne knjižnice i čitaonice „Halubajska zora“ Viškovo koja ima status kulturnog dobra

Redni broj	Inventarni broj	Autor	Naslov	Svezak	Mjesto i godina	Tiskar / Nakladnik	Materijalni opis	Materijali / Tehnike	Signatura	Napomene (ex librisi, fizičko stanje i radovi na jedinici građe)
1.	29713	Mayr, Felix	Divus Augustinus vitae spiritualis Magister, seu instructio hominis christiani, per pia quaedam ac salutaria documenta ex Sanctissimi Patris ac Maximi Ecclesiae Doctoris Augustini operibus collecta, et pro quotidiana spiritus alimonia in singulos dies, ferias, ac festa totius anni distributa, a P. Felice Mayr Ordinis Eremitarum S. Augustini, Sacrae Theologiae lectore		Venetii, 1735.	Ex typographia Balleoniana	XX, 484 str.		RA 2 MAYR d	Sadrži ilustracije, nedostaje hrbati i stražnja korica, loše fizičko stanje, pečatni ex libris.